

KRAAMINRICHTINGEN VROEGER EN NU

Annie Storme

III MOEDERHUIS ELISABETH

III.1. Situering, ontstaan en evolutie

Het moederhuis St. Elisabeth was gelegen in de Steenbakkersstraat te Oostende. Ontstaan in 1925 was het moederhuis St. Elisabeth oorspronkelijk de raadpleging voor kinderen en aanstaande moeders. Pas later werd het omgevormd tot moederhuis.

Vijf jaar later, in 1930, werd de kraaminrichting overgebracht naar de vroegere kliniek van de Square Stefanie.

In 1939 had opnieuw een verhuis plaats: het moederhuis werd namelijk verplaatst naar de Zwaluwstraat. In de volksmond heet dit moederhuis niet " St Elisabeth ", dan wel " de Zwaluwstraat ".

Aanvankelijk werd het moederhuis bestuurd door leken in dienst van de volksbond, maar in de Zwaluwstraat werd het overgenomen door de " Zusters van het geloof " uit Tielt, welke de kraamkliniek in het jaar 1955 nog uitbreidden.

In 1974 werd de gehele inrichting en het personeel overgeplaatst naar de St. Jozefskliniek, nu A.Z Damiaan

III.2.Situatie tijdens de oorlog

De uitbating werd belemmerd door de oorlog 1940-1944. Het moederhuis was bezet door Duitse soldaten. In noodgevallen werden de bevallingen in de kelder gedaan. De laatste

jaren van de oorlog was de inrichting gesloten.

III.3.Officiële gegevens

A) MOEDERHUIS ST. ELISABETH

a) Dokters en aantal vroedvrouwen.

Het aantal vroedvrouwen was 2 à 3: Zusters Martha, Gregoria en Angelique.

De eerste dokters waren Dr. Bricard (van moederhuis Wante), Dr. Denolf, Dr. Reynders, gevolgd door Dr. Rombout, Dr. De Koninck, Dr. Catrysse en Dr. Ponette. De anesthesist kwam van de St. Jozefs- of H. Hart-Kliniek.

b) Aantal bevallingen

In de jaren ' 50 kende deze kraaminrichting ongeveer 600-700 bevallingen per jaar. Dit aantal liep in de jaren '60 op tot 800-900 jaarlijkse bevallingen. Een recordcijfer werd geboekt in het jaar 1964, toen op 24 december het 1000e kindje van dat jaar werd geboren. In hetzelfde jaar werd het "1.000-jarig" bestaan van Oostende gevierd.

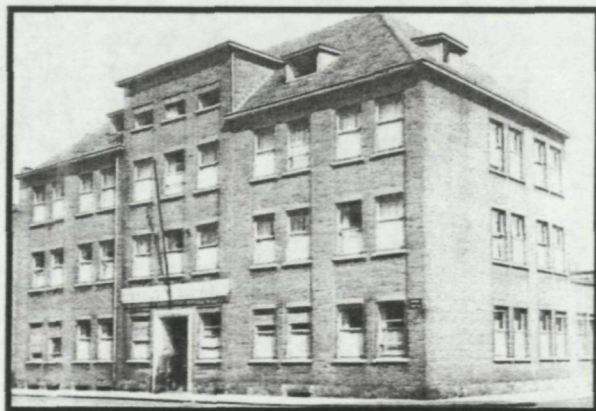
De 1000e geboorte.

Dat 1.000 dit jaar een magisch getal was in onze stad, heeft Oostende wel ondervonden bij de feesten van het 1.000-jarig bestaan.

Maar dat dit getal ook een feestelijke opschudding zou verwekken in een moederhuis, kon een buitenstaander niet denken. En toch was 24 december een soort jubeldag voor het moederhuis - St. Elisabeth, Zwaluwenstraat. Op die dag immers kwam er de 1000ste burger, geboren in dit moederhuis voor het verlopen jaar, ter wereld, en dit is een unicum sedert de stichting in 1938 van dit moederhuis.

Dat de «Zusters van het Geloove» er fier op gaan kan men wel denken, en de vreugde was er dan ook alom. Deze zusters namen dit moederhuis over in 1945 en reeds in 1955 werd een zijvleugel bijgebouwd, bestaande uit het technisch gedeelte en kamers. Het jaar 1965 staat voor de deur: brengt dat ook iets?

In elk geval, wij wensen de duizendste geborene: Luc, zontje van Freddy Dufalt en Imelda Vanblaere hartelijk welkom en aan de «Zusters van het Geloove", goed gekend voor hun liefdevolle zorgen en vriendelijkheid, een stijgende vooruitgang. Krantenknipsel: "De 1000' geboorte"

c) Verblijf

Na een normaal verlopen bevalling bleven de vrouwen 10 dagen in het moederhuis: bij een keizersnede 14 dagen.

d) Prematuren

Prematuren werden in de regel verzorgd in het moederhuis zelf. De beslissing daarover werd door de kinderspecialist genomen.

e) Patiënten

De patiënten van dit moederhuis kwamen uit Oostende en omgeving, Koekelare, Eernegem etc.

Adopties werden nationaal geregeld.

De moeder had 6 maanden bedenktijd.

Ongehuwde moedertjes kwamen meestal uit de instelling " Ten Anker " o.l.v. Dr. Costers, " Papa Costers " .

f) Keizersnedes

Voor de keizersnedes waren er in het St. Elisabethhospitaal altijd specialisten aanwezig.

g) Kamers

In totaal waren er 37 bedden, verdeeld over 7 tweepersoonskamers en 13 éénpersoonskamers.

B) ST.JOZEFSKLINIEK

a) Aantal doktors/vroedvrouwen

In de St. Jozefskliniek zijn er in totaal 13 vroedvrouwen aangesteld.

b) Aantal bevallingen

In 1996 werden er in de St. Jozefskliniek 506 kindjes geboren.

c) Verblijf

Na de bevalling verblijven de vrouwen 5 tot 6 dagen in het moederhuis.

d) Prematuren

De St. Jozefskliniek heeft een eigen neonatologie. Bij ernstige gevallen wordt beroep gedaan op het AZ St. Jan in Brugge.

e) Patiënten

De moedertjes komen uit Oostende en nabije omgeving.

f) Keizersnedes

Voor de keizersnedes zijn er in de St. Jozefskliniek altijd specialisten aanwezig.

g) Kamers

In totaal bevinden zich op de afdeling 19 één- of twee persoonskamers.

III.4. Officiële sluiting en overgang

In 1974 werd de kraaminrichting omgevormd tot een rusthuis voor valide bejaarden en beheerd door de zusters van het Geloof.

De officiële sluiting gebeurde op 1 oktober 1974. Het laatste kindje werd geboren op 1 oktober 1974 's morgens vroeg. Nadien had de overgang plaats naar de St. Jozefskliniek met het gehele personeel.

III.5. Anekdoten, speciale gebeurtenissen

In 1967 vierde men in het St. Elisabeth de geboorte van de Gravin Natalie de Jonghe d' Ardoye, ook de " Burggravin " genaamd. De geboorte van een kind van een protestantse bisschop had ook in deze kraaminrichting plaats.

Het geven van borstvoeding was afhankelijk van de sociale stand van de moeder. Hoe lager de stand, hoe minder borstvoeding de moeders gaven (paradox). Bovendien kende de borstvoeding periodieke hoogte- en laagtepunten, bv. tijdens een soort rage.

Indien een premature minder dan 1000 gram woog, was het de kinderspecialist die besliste waar het kind zou verzorgd worden. Eén vader van een premature-kindje zei: " laat het maar hier, wanneer het dood gaat, gaat het daar (in de universitaire kliniek) ook dood! "

Het kindje overleefde dankzij watte, suikerwater en moedermelk van andere moeders.

De kapel lag vlak naast het moederhuis en de ouders lieten ook meestal hun kindjes daar dopen. Soms waren er zondagen met dopen " aan de lopende band ". Op één zondag werden er 27 kindjes gedoopt!

Eén tweelinggeboorte gebeurde op een speciale manier. De moeder beviel thuis van het eerste en in de kliniek van het tweede kindje, zodat ze allebei een andere geboorteplaats hadden.

Ten tijde van de plechtige communies werden bloempotten gestolen uit de gang. Zuster Gregoria had dit toevallig gezien en liep de vrouw achterna, welke de pot uit schrik op straat liet vallen. De bloemen waren nog bestemd voor een doodgeboren kindje, wat bijzonder tragisch was.

In het begin kregen de zusters 10 euro voor

een bevalling. Dit bedrag was lager dan het honorarium voor de dokter, dus verkozen de zelfstandigen om zich door een vroedvrouw te laten bevallen.

Vroeger kostte een luxe kamer ongeveer 2 euro per dag. In die prijs was alles inbegrepen grote verzorging, groot toilet, 3 x spoelen en een 3-gangen-menu.

Patiënten in de luxe-kamers werden " luxemadams " genoemd. Eén zo'n " luxemadam " klaagde altijd dat de koffie slecht was en ze zei: " Ik sluit mijn ogen en denk dat het koffie is ". Die mevrouw heeft nog altijd niet haar rekening betaald.

(wordt vervolgd)

DE HOOFDKERK VAN MARIAKERKE ONZE-LIEVE-VROUW-KONINGIN (5)

Marcel Leeuwerck

Na ons uitgebreid bezoek aan de buitengevels treden we nu de kerk zelf binnen. Het korte voorportaal verplicht ons één der beide zijdeuren te kiezen, want de brede middenpoort gaat alleen open bij (of liever na) plechtige hoogmissen.

Staan wij nu binnen die grote deur, dan schittert voor ons het heldere kerkschip met zijn gewelven in licht roomkleurige baksteen. Bij de meer klassieke gothiek (zoals in de St. Petrus en Pauluskerk) rijst het schip altijd in de hoogte en neemt deze " elevatio mentis in sanctis " onze geest in hemelse sferen.

Hier zoekt architect Smis evenwel bewust naar

een aardser en evenwichtiger ruimtegevoel. Een even breed als hoog gewelf houdt de bezoeker in het middelpunt van de gewijde ruimte en stuurt zijn aandacht horizontaal naar het altaar. Iemand met zin voor meetkunde zal ontdekken dat de ontwerper handig de geboortes (de voetpunten) van de gewelfbogen op ooghoogte tekende. Ook kruisen de bogen zich aan de sleutel (de bovenspits) met een stomphoek, waardoor het zwaartepunt van het metselwerk lager ligt.

De groepering van de zijdelingse spitsbogen per twee laat de kerk ook langer lijken. Volgen wij nu de linker zijbeuk naar voor,

GENIET MET AZURIET!

Reisbureau voor alle touroperators,
vlieg-, trein-, bootticketten.

*Waar service en dienstbaarheid
geen ijdel woord is!*

REIZEN

Torhoutsesteenweg 449
Hoek Kastanjelaan
8400 Oostende
Tel. 059 51 49 51

Openingsuren

*Maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en
vrijdag: 9 tot 12 en 14 tot 18 uur.*

Zaterdag: 9.30 tot 12 uur.

**Grafisch Bedrijf
LAMMAING**

Wij geven vorm aan uw identiteit.

Industriezone 2
Zandvoordeschorredijkstraat, 14
8400 Oostende
T.059 70 71 23
F.059 80 45 79
print@lammaing.com
www.lammaing.com